

(/)

Inventaris

BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE SITE

Site van het Prinsenhof

beschermde archeologische site van 09-02-2015 tot heden**ID:** 10420 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10420>

Besluiten

[Site van het Prinsenhof \(https://id.erfgoed.net/besluiten/5668\)](https://id.erfgoed.net/besluiten/5668)**definitieve beschermingsbesluiten:** 09-02-2015 ID: 5668

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van beschermingen vind je op [onze website](https://www.onroenderfgoed.be/de-gevolgen-van-een-bescherming) (<https://www.onroenderfgoed.be/de-gevolgen-van-een-bescherming>).

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Gent

Deelgemeente

Gent

Straat

Pluimstraat, Prinsenhof, Prinsenhofplein, Rabotstraat, Sanderswal, Simon de Mirabellostraat, Zilverhof

Locatie

Pluimstraat, Prinsenhof, Prinsenhofplein, Rabotstraat, Sanderswal, Simon de Mirabellostraat, Zilverhof (Gent)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

53 548m²

Beschermingsdossiers

4.001/44021/114.1

4.04/44021/101.1

Evaluatie van beschermingsbesluiten met een archeologische waarde

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/gebeurtenissen/1075718>) (evaluerend onderzoek: van 2020 tot 2022)

Kenmerkgroep 1

Typologie: [dierentuinen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/116) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/116>), [kastelen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/225) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/225>), [mottekastelen](#)

<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/299>), [omheiningsmuren](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/317)
(<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/317>),
[stadspaleizen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/405) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/405>)

Datering: [15de eeuw](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/15) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/15>), [nieuwe tijd](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236)
(<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>),
[tweede helft 11de eeuw](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1022) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1022>)

[Project beschermingsdatabank 2013-2016](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028)
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028>) (beschermingen: van 01-01-
2013 tot 30-06-2016)

Beschrijving

De bescherming omvat de site van het Prinsenhof.

Afbakening

De afbakening van de te beschermen zone omvat het volledige Prinshofcomplex zoals het op het opmetingsplan van 1649 staat weergegeven, en waarbinnen zich het oude Hof ten Walle bevond. Het noordelijke deel bevat het opperhof, bestaande uit de zone van de walgracht en van de oude motte, en het oostelijke en zuidelijke deel de gebouwen van het neerhof, de leeuwenhof en de meersen. De afbakening volgt volledig het tracé van de 17de-eeuwse omheiningsmuur, waarvan vooral aan de zuidwest- en zuidkant belangrijke delen van de omheiningsmuur bewaard gebleven zijn, die trouwens ook als monument zijn beschermd.

Waarden

De site van het Prinsenhof is beschermd als archeologische zone omwille van het algemeen belang gevormd door de:

cultuurhistorische waarde, wetenschappelijke waarde

De site van het Prinsenhof in Gent, geboorteplaats van Keizer Karel, is één van de weinige bewaarde hertogelijke paleizen in Vlaanderen. Deze vorstelijke residentie, gegroeid uit het Hof ten Walle, bestond uit een centraal opperhof, een voorhof en afhankelijkheden, zoals de leeuwenhof, die binnen de omheiningsmuur werden opgenomen. Een belangrijk deel van de bovengrondse gebouwenstructuur is in talrijke huizen soms tot in de nok bewaard gebleven. De oudste gegevens gaan terug tot een mottesite met opperhof en voorhof, een burggrafelijke bezitting die wellicht in de late 11de eeuw structuur kreeg. De hertogelijke bewoning is gegroeid uit een grafelijk kasteel, het Hof ten Walle, met als oorsprong een mottestructuur. Van deze middeleeuwse oorsprong is nagenoeg niets geweten. Het oorspronkelijk motte-eiland bleef in de hertogelijke residentie bewaard als grachteiland met aangelegde tuin.

De site omvat een indrukwekkend archeologisch bodemarchief dat ons waardevolle

archeologische en historische informatie kan verschaffen over de woonstructuur en -organisatie en over het dagelijkse reilen en zeilen van de leefomgeving van de Europese

topadeL Bepaalde delen van het Prinsenhof, zoals de leeuwenhof, die als dierentuin zeker al in de 15de eeuw bestond, zijn zonder meer uniek. De site van het Prinsenhof is een unieke en belangrijke archeologische zone en dient beschermd te worden met het oog op behoud enerzijds en toekomstig onderzoek anderzijds.

Aanduiding van Is de bescherming van

Site van het Prinsenhof

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/301347>)

**Pluimstraat, Prinsenhof, Prinsenhofplein, Rabotstraat,
Sanderswal, Simon de Mirabellostraat, Zilverhof (Gent)**

De site van het Prinsenhof in Gent, geboorteplaats van Keizer Karel, is één van de weinige bewaarde hertogelijke paleizen in Vlaanderen.

Is de omvattende bescherming van

Delen van het Leeuwenhof

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/307979>)

Prinsenhof 79 (Gent)

De noordmuur, westmuur en zuidmuur van het koetsgebouw van Prinsenhof 79 zijn een onderdeel van het zogenoemde Leeuwenhof, wereldberoemde dierentuin die vanaf de 15de eeuw bij het Prinsenhof hoorde en een rijke collectie aan exotische dieren bevatte.

Donkere Poort, Sastehuis en Brouwerij Gebroeders Vanden Berghe

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/19618>)

Bachtenwalle 10, Prinsenhof 54-56, 141 (Gent)

Van het grootse omwalde en ommuurde kasteel Prinsenhof, dat in de loop van 14de-16de eeuw gegroeid was uit het verdwenen Hof ten Walle, rest slechts één van de drie poorten die toegang verleenden tot het voorhof, namelijk de Donkere Poort. Poortgebouw uit 15de-16de eeuw. Haaks en aansluitend herenhuis, zogenaamd Sastehuis, bij de binnengevel van de Donkere Poort circa 1750 opgetrokken op oudere overwelfde kelders. Voorts rechts van de poort voormalige brouwerij van

twee bouwlagen, met stallen en koetshuizen op begane grond, opgericht begin 19de eeuw als

Omheiningsmuur Prinsenhofkasteel

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200908>)

Burgstraat 46, Prinsenhof, Sanderswal (Gent)

Van de omheiningsmuur van de grafelijke en vorstelijke residentie Prinsenhof, in oorsprong met een middeleeuwse opperhof- en neerhof configuratie, zijn nog restanten bewaard, zowel van het noordelijk deel in het verlengde van de Donkere Poort en van het westelijk en zuidelijk deel in de kloostertuin van de ongeschoeide karmelieten. Aan Prinsenhof is ook een omheiningsmuur bewaard, die één van de binnenmuren van het Prinsenhof flankeerde.

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Site van het Prinsenhof* [online],
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10420>
(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10420>) (geraadpleegd op 25 juni 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld het ons via het contactformulier (</contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10420>).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Privacyverklaring
(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)
Juridische informatie
(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Inventaris

FASTGESTELDE ARCHEOLOGISCHE ZONE

Historische stadskern van Gent

vastgestelde archeologische zone van 19-02-2016 tot heden

ID: 11888 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11888>

Besluiten

Historische stadskern Gent (<https://id.erfgoed.net/besluiten/5886>)

vaststellingsbesluiten: 19-02-2016 ID: 5886

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van vaststellingen vind je op onze website (<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling>).

Alternatieve namen

Gand

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Gent

Deelgemeente

Gent

Straat

Onbepaald

Locatie

Gent (Gent)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

6 972 546m²

Typologie: stadsomwallingen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159>),
steden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Datering: middeleeuwen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227>),
nieuwe tijd (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een

omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingskern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Aanduiding van Is de vaststelling van

Historische stadskern van Gent

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140021>)

Gent (Gent)

Deze zone omvat de historische stadskern van Gent.

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Historische stadskern van Gent* [online],
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11888>
(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11888>) (geraadpleegd op 25 juni 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld het ons via het contactformulier (</contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11888>).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Privacyverklaring.
(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)
Juridische informatie.
(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

(/)

Inventaris

ERFGOEDOBJECT

Historische stadskern van Gent

archeologisch geheel

ID: 140021 **URI:** <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021>

Juridische gevolgen

- is aangeduid als vastgestelde archeologische zone Historische stadskern van Gent (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11888>)

Deze vaststelling is geldig sinds 19-02-2016

Alternatieve namen

Gand

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Gent

Deelgemeente

Gent

Straat

Onbepaald

Locatie

Gent (Gent)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

6 972 546m²

Bewaringstoestand

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Typologie: stadsomwallingen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159>),
steden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Datering: middeleeuwen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227>),
nieuwe tijd (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>)

AZ-project historische stadskernen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1145>) (bureauonderzoek, inventarisatie: van 2010 tot 2014)

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De historische kern van Gent is gesitueerd op beide oevers van de Leie en de Schelde en hun samenvloeiing ter hoogte van de vroegere Sint-Baafsabdij. Zandige hoogten langsheen de valleien kunnen tot 15 m TAW reiken, met als uitzondering de Blandijnberg, met zijn 28 m de hoogste top. Het betreft meestal lichte zandleembodems (P-type), afgewisseld met alluviale bodems gaande van lemig zand (S) en zandleem (P) tot klei (U). Door het sterk verstedelijkte landschap valt de oorspronkelijke topografie echter vaak moeilijk te lezen. Op het gewestplan staat de historische kern bijna volledig ingekleurd als woongebieden met cultureel, historische en/of esthetische waarde, met vooral op de rand enkele parkgebieden.

Archeologische nota

De morfologie van de omwalde stad Gent, midden 19de eeuw, weerspiegelt in grote lijnen de stadsontwikkeling zoals die evolueerde van een kleine handelsnederzetting of *portus* bij de Schelde (wellicht late 9de eeuw) tot een van de grootste laatmiddeleeuwse binnenlandsteden in Noordwest-Europa (Decavele e.a. 1989; Boone & Deneckere 2010). De laatmiddeleeuwse fortificatie werd tussen de 16de en de late 18de eeuw herhaaldelijk aangepast aan nieuwe krijgstechnieken: bastions en buitenbolwerken vervingen de oudere middeleeuwse verdedigingselementen (Capiteyn e.a. 2007).

Gent heeft echter ook een belangrijk pre-middeleeuws verleden. De gunstige geografische ligging met zandige hoogten nabij de samenloop van de twee belangrijke rivieren, oefende al vele duizenden jaren voor onze tijdrekening aantrekking uit op de mens. Verspreid over het hele areaal vinden archeologen sporen terug uit de steentijden, de metaaltijden en de Romeinse tijd (Declercq & Laleman 2010). Zo werd onder meer in de buurt van de Sint-Pietersabdij een verzameling vuurstenen werktuigen opgegraven die de aanwezigheid bevestigen van omstreeks 9600-9000 v. Chr. rondtrekkende mensen. Op het Goudenleeuwplein werden vuurstenen werktuigen en ceramiek aangetroffen, die naar het neolithicum verwijzen. In het hele stadscentrum komen regelmatig vondsten tevoorschijn, die te interpreteren zijn als restanten van nederzettingen uit de protohistorie en de Romeinse tijd. De belangrijkste concentraties Romeinse vondsten binnen de latere stad kwamen aan het licht bij het rivierenknooppunt en overbruggen de periode van de 1ste tot de 4de eeuw.

Binnen de afgebakende stadskern van Gent, voornamelijk op de Zandberg en zijn uitlopers en langsheen de Schelde werden sporen van vroegmiddeleeuwse aanwezigheid vastgesteld (Declercq & Laleman 2010). Hoe fragmentarisch ook, elke registratie van die pre- en vroegmiddeleeuwse getuigen is niet alleen belangrijk voor de reconstructie van het verste

verleden in de regio Gent, maar is ook van groot belang voor de reconstructie van de oorsprong en de vroegste ontwikkelingen in de stadswording van Gent. In de eeuwenlang

dichtbebouwde stad is het niet evident om sporen van dit verre verleden terug te vinden.

De stichting van twee kloosters in het begin van de 7de eeuw beïnvloedde in sterke mate de verdere ontstaansgeschiedenis van de stad (Declercq 1997; Declercq & Laleman 2010). Tot aan de Noormanneninvallen in de 9de eeuw had het Gandaklooster, de voorloper van de latere Sint-Baafsabdij, een belangrijke functie. Bij dit klooster bevond zich wellicht een nederzetting van bovenlokaal belang, namelijk Ganda, hoofdplaats van de Gentgouw of *pagus Gandensis*. Het tweede, wellicht ook oudste klooster, bevond zich op de Blandijnberg en staat bekend als *Blandinium* of de latere Sint-Pietersabdij (Declercq 1997; Bru & Vermeiren 2010). De twee kloosters en het er omheen ontstane dorp werden in de late middeleeuwen binnen de stadsomwalling opgenomen.

De landbouwoverschotten op beide kloosterdomeinen hebben geleid tot de ontplooiing van de eerste middeleeuwse handelsstad in de latere 9de en 10de eeuw (Declercq & Laleman 2010; Laleman 2011). Dit omwalde areaal met een oppervlakte van zowat 6 hectare sloot aan op de Schelde. In het centrum van deze middeleeuwse kernstad verrees de eerste stadskerk, gewijd aan Johannes, Bavo en Vaast, de latere Sint-Baafskathedraal. Vanaf het midden van de 10de eeuw breidde de handelsnederzetting zich uit. Een belangrijke stimulans ging uit van de graven van Vlaanderen die de residentie in het belangrijkste economische centrum van het graafschap Vlaanderen uitbouwden op de westelijke oever van de Leie. Omheen een areaal van zowat 80 hectare werd omstreeks 1100 een grachtengordel als (tweede) stadsomwalling aangelegd en plaatselijk met stenen fortificaties bijkomend versterkt (Laleman & Stoops 1996). Binnen dit stedelijke gebied, bekend als de Kuip, waren vele tientallen stenen huizen “hoog als torens”, wat leidde tot de duiding als middeleeuws Manhattan (Laleman & Raveschot 1991; Laleman 1999). De uitbreiding van de stad is ook te volgen in de oprichting van nieuwe parochies: Sint-Jacob in 1093, Sint-Michiël voor 1105, Sint-Niklaas voor 1120. Maar ook buiten de omwalling woonden mensen: wijken met een afzonderlijk stedelijk statuut, adellijke hoven met opper- en voorhof, religieuze instellingen met hun landelijke afhankelijkheden. Een deel van die middeleeuwse bewoning werd in de laatmiddeleeuwse omwalling opgenomen. In de loop van de 13de eeuw kon Gent immers tal van deelgebieden in diverse etappes verwerven en aan de toenmalige stad toevoegen. Omstreeks 1300 ontstond dan een nieuwe omwalling van zowat 13 kilometer omheen een gebied van 644 hectare (Boone & Deneckere 2010). De begrenzing mag echter niet doen vergeten dat ook daarbuiten mensen woonden en nederzettingen gelegen waren. Tot ongeveer 1 mijl buiten de omwalling ressorteerden de mensen nog onder stedelijke bevoegdheid en jurisdictie. Verderaf speelden andere landheren een rol. Vanaf het begin van de 14de eeuw werd de Plaetse (latere Botermarkt) het administratieve centrum van de middeleeuwse stad. Het Belfort, de schepenhuisen, het schuttershof van Sint-Joris onderstreepten de stedelijke identiteit van de toenmalige grootstad Gent. Diverse andere markten en pleinen zoals de Korenmarkt en de Vrijdagmarkt kregen vorm om de talrijke economische en commerciële functies de nodige omkadering te bezorgen.

Het moeilijk te ontwarren rivierennet en de ingrepen daarop om de waterstanden in de stad te beheersen, hebben gedurende de middeleeuwen de lay-out van de stad sterk beïnvloed (Laleman 2011). De waterwegen zijn tevens een gidsfossiel om middeleeuwse productieplaatsen en ambachtelijke activiteiten te herkennen of op te sporen. De machtsstrijd tussen het centrale gezag en de steden leidde in Gent tot de Carolijnse Concessie van 1540 (Boone & Deneckere 2010). De Sint-Baafsabdij werd afgeschaft en maakte

plaats voor een gebastioneerde versterking, het nieuw Kasteel (later Spanjaardenkasteel). De stadsvestingen ondergingen belangrijke wijzigingen. Het oude corporatieve systeem werd opgedoekt. Veel stedenbouwkundige ingrepen uit die tijd en de daaropvolgende eeuwen kunnen enkel nog met archeologisch onderzoek worden gereconstrueerd.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context.

Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die onze steden zijn.

Omwillen van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat ons echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening zal zich in de eerste plaats

concentreren op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever zullen mee opgenomen worden. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

BOONE M. & DENECKERE G. (red.) 2010: *Gent. Stad van alle tijden*, Mercatorfonds, Gent.

BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.) 2009: *Archeologisch onderzoek in Gent 2000-2009*, Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent, reeks 2, 3, Gent

BRU M.-A. & VERMEIREN G. 2010: *Onder het Sint-Pietersplein Gent. Van hoogadellijke begraafplaats tot parking*, Gent.

BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.) 2010: *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2010*, Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent, reeks 2, 4, Gent.

BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.) 2012: *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2011*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2, 5, Gent.

CAPITEYN A., ANTHEUNIS G., CALLE S., CHARLES L. & LALEMAN M.C. 2007: *Historische atlas van Gent: een visie op verleden en toekomst*, Amsterdam.

CHARLES L., DE VUYST W., ERVYNCK A., EVERAERT G., LALEMAN M.C. & LAPORTE D. (red.) 2000: Het prinselijk hof ten Walle in Gent, *Jubileumuitgave Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, Gent.

DECAVELE J., BALTHAZAR H., BOONE M., GEENS G. & COPPEJANS-DESMEDT H. 1989: *Gent. Apologie van een rebelse stad*, Antwerpen.

DECLERCQ G. (red.) 1997: *Ganda & Blandinium. De Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs*, Gent.

DECLERCQ G. & LALEMAN M.C. 2010: Archeologie van de stedelijke ruimte. In: BOONE M. & DENECKERE G. (red.), *Gent. Stad van alle tijden*, Gent, 18-49.

LALEMAN M.C. 1990 : Archeologische en historische visies op het ontstaan en de vroegste ontwikkeling van Gent in confrontatie. II. Een archeologische visie. In : *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de zuidelijke Nederlanden. Een archeologisch en historisch probleem*. Handelingen van het 14de Internationaal Colloquium, Spa 6-8 sept. 1988, Historische uitgaven reeks in-8, 83, Brussel, 305-315.

LALEMAN M.C. 1999: Enkele aspecten van stedelijke ontwikkeling in Gent: percelen, huizen en bewoners. In: CARMIGGELT, A., HOEKSTRA T.J., VAN TRIERUM M.C. & DE VRIES D.J. (eds.) 1999:

Rotterdam Papers 10. A contribution to medieval and post-medieval archaeology and history of building, Rotterdam, 143-153.

LALEMAN M.C. 2000: Espaces publics dans les villes flamandes au moyen âge : l'apport de l'archéologie urbaine. In: BOONE M. & STABEL P. (eds.): *Shaping urban identity in Late Medieval Europe*, Studies in urban social, economic and political history of the Medieval and early modern Low Countries 11, Leuven, 25-41.

LALEMAN M.C. 2011: Gent: de ontwikkeling van een stad aan de samenloop van Leie en Schelde. In: DELIGNE C. & SOENS T.(ed.), *Steden en water*. Jaarboek voor ecologische geschiedenis 2010, 9-32.

LALEMAN M.C. & RAVESCHOT 1991: *Inleiding tot de studie van de woonhuizen in Gent. Periode 1100-1300. De kelders*, Verhandelingen van de Kon. Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België 53, Brussel.

LALEMAN M.C. & STOOPS G. 1996: Ontwikkeling en verdediging in Gent. Een beknopt overzicht van de stadsarcheologische bijdrage ca. 9de-17de eeuw. In: VAN ROEYEN, J.-P. (ed.), *Uit Vlaamse bodem. 10 archeologische verhalen*, Sint-Niklaas, 120-140.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.

VERHULST A. 1999: *The rise of cities in North-West Europe*, Cambridge.

Bron: AZ-dossier

Auteurs: De Groote, Koen (<https://id.erfgoed.net/auteurs/220>); Laleman, Marie Christine (<https://id.erfgoed.net/auteurs/314>)

Datum: 2012

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Relaties

Is deel van

Gent (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13229>)

Waarnemingen

Omvat

Apostelhuizen 24 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984392>)

Omvat

Akkerstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988629>)

Omvat

Akkerstraat 86 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/160695>)

Omvat

Bagattenstraat/Rozendaalken

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/982940>)

Omvat

Biezekapelstraat 'Scharniergebouw'

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/989588>)

Omvat

Biezekapelstraat 2 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/157515>)

Omvat

Bijloke Binnenterreinen

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984297>)

Omvat

Bisdomkaai (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984276>)

Omvat

Bisdomplein I (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984275>)

Omvat

Charles de Kerchovelaan 241-265

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/996338>)

Omvat

Circus (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984298>)

Omvat

Drabstraat Design Museum

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/982569>)

Omvat

Gandastraat 31 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984176>)

Omvat

Geeraard de Duivelsteen

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980879>)

Omvat

Geraard de Duivelsteen

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/994967>)

Omvat

Godshuizenlaan 2 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984177>)

Omvat

Graslei 14: Huis van de Vrije Schippers

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984251>)

Omvat

Groot Vleeshuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988811>)

Omvat

Jakob Van Caeneghemstraat 20

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/991470>)

Omvat

Kapittelstraat 10 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/995727>)

Omvat

Keizer Karelstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984451>)

Omvat

Kerk Klooster van de clarissen-urbanisten
(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984181>)

Omvat

Koningstraat 16 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980941>)

Omvat

Korenmarkt, Cataloniëstraat, Goudenleeuwplein, Emile Braunplein, Poeljemarkt en Sint-Jansstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988621>)

Omvat

Langemunt 63A (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/996769>)

Omvat

Meulesteedsesteenweg 184

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988048>)

Omvat

Muidelaan (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/991635>)

Omvat

Nederkouter 28-36 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984270>)

Omvat

Nederpolder 1-5 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984160>)

Omvat

Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieterskerk

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988928>)

Omvat

Oudburg 56 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984178>)

Omvat

Pieter Vanderdoncktdoorgang

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/994909>)

Omvat

Posteernestraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984299>)

Omvat

Posteernestraat 42 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/989276>)

Omvat

Predikherenlei (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984601>)

Omvat

Prinsenhofplein 6 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/224835>)

Omvat

Reep 4 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983498>)

Omvat

Schouwburgstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984182>)

Omvat

Sint-Baafskathedraal

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980144>)

Omvat

Sint-Baafskathedraal

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/218016>)

Omvat

Sint-Baafsplein 8 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/157520>)

Omvat

Sint-Elisabethbegijnhof
(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980895>)

Omvat

Sint-Michielsstraat 13-15
(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984175>)

Omvat

Sint-Pietersabdij brasserie
(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/994891>)

Omvat

Veldstraat 82 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984188>)

Omvat

Verenigde Natieslaan

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/218294>)

Omvat

Vijfwindgatenstraat

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984189>)

Omvat

Visserij (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/994203>)

Omvat

Voorhoutkaai 22-24

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983591>

Omvat

Voorhoutkaai 35 en Spanjaardstraat 8-10

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988632>

Omvat

Vooronderzoek Gent Sint-Baafskathedraal II (Crypte)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980146>

Omvat

Vooruit Sint-Pietersnieuwstraat 21-23

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980029>

Omvat

Werfbegeleiding Gent Groenebriel

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980056>)

Omvat

Zonder-Naamstraat 16

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984134>)

Is gerelateerd aan

Groot Vleeshuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/333103>)

Is gerelateerd aan

Nieuwland (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984602>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: HISTORISCHE STADSKERN VAN GENT (online),
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021>) (geraadpleegd op 25 juni 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?

Meld het ons via het [contactformulier \(/contact?\)](/contact?)

[uri=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021](https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021)).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door [het agentschap Onroerend Erfgoed](https://www.onroenderfgoed.be/)
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

[Privacyverklaring](https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring)

(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)

[Juridische informatie](https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie)

(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Inventaris

UNESCO WERELDERFGOED BUFFERZONE

Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone van 04-12-1999 tot heden

ID: 15013 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15013>

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van UNESCO Werelderfgoed vind je op onze website (<https://www.onroenderfgoed.be/het-goed-ligt-een-unesco-zone>).

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Gent

Deelgemeente

Gent

Straat

Onbepaald

Locatie

Gent (Gent)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

5 932 389m²

Typologie: belforten (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/56>), gevangenissen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/161>), lakenhallen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/260>)

Datering: 14de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/14>), derde kwart 17de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1053>), tweede kwart 15de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1039>), tweede kwart 18de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1057>), vierde kwart 19de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1066>), voor WO I (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1068>)

Stijl: gotiek (https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/4)

't Kindt, David (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4684>) (Ontwerper)

Cruyl, Lieven (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/950>) (Ontwerper)

De Waele, Joseph (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/1639>) (Ontwerper)

Roelandt, Louis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4212>) (Ontwerper)

Vaerwyck, Valentin (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4864>) (Ontwerper)

Van Assche, Auguste (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4897>) (Ontwerper)

Van Assche, Simon (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4900>) (Ontwerper)

Van Rysselberghe, Charles (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/5500>) (Ontwerper)

Beschrijving

Het belfort, de lakenhal en de Mammelokker (voormalige stadsgevangenis) zijn erkend als werelderfgoed. De binnenstad van Gent werd als bufferzone rond deze gebouwen afgebakend.

Het volledige dossier (<http://whc.unesco.org/en/list/943>) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Aanduiding van Is de omvattende aanduiding van

Belfort

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/24555>)

Sint-Baafsplein (Gent)

Aan de bouw van het huidige Belfort van Gent werd begonnen in het eerste kwart van de 14de eeuw. Vermoedelijk was het oorspronkelijke ontwerp van de hand van de meestermetser Jan van Haelst. De huidige stenen torenspits dateert van 1911-1913. Het gotische gebouw heeft een rechthoekig grondplan en is opgetrokken uit Doornikse kalksteen.

Lakenhal

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/24556>)

Botermarkt 17-18, 17A, 18A, Sint-Baafsplein 2A (Gent)

Ter vervanging van de oude Lakenhal op de Hoogpoort tegenover het stadhuis, werd in 1425 begonnen met de bouw van een nieuwe Lakenhal aanleunend tegen de oostzijde van het Belfort. Handelsgebouw in Brabantse gotische stijl naar ontwerp van Simon Van Assche. In 1445 waren zeven traveeën van het elf traveeën lange ontwerp uitgevoerd. In 1903 werden vier traveeën toegevoegd aan de noordzijde en was het oorspronkelijke 15de-eeuws ontwerp voltooid.

Stadsgevangenis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/24557>)

Botermarkt 17-18, 17A, 18A (Gent)

Klein gebouw met grillig plattegrond, opgetrokken in 1741 tegen de westgevel van de Lakenhal en de noordzijde van het Belfort, ter vervanging van de in 1718 op de Korenmarkt gesloopte stadsgevangenis. Bleef tot 1902 zijn functie van stadsgevangenis behouden. Dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder gebogen mansardedak, in overgang Lodewijk XIV-Lodewijk XV-stijl, opgetrokken naar ontwerp van architect David 't Kindt. Lijstgevel van hardsteen, bekroond met een gebogen fronton met in het tympaan een reliëf met uitbeelding van de legende van de Caritas, waarvan de bijnaam van het gebouw, namelijk Mammelokker, is ontleend.

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer* [online],
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15013>
(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15013>) (geraadpleegd op 25 juni 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld het ons via het contactformulier (/contact?uri=<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15013>).

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/>)

Privacyverklaring.
(<https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring>)
Juridische informatie.
(<https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

(/)

Inventaris

ERFGOEDOBJECT

Site van het Prinsenhof

archeologisch geheel

ID: 301347 **URI:** https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301347

- Gent Prinsenhof

Juridische gevolgen

- is aangeduid als beschermde archeologische site Site van het Prinsenhof
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10420>)
Deze bescherming is geldig sinds 09-02-2015
- omvat de aanduiding als beschermd monument Delen van het Leeuwenhof
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10182>)
Deze bescherming is geldig sinds 13-11-2001
- omvat de aanduiding als beschermd monument Omheiningsmuur Prinsenhofkasteel
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10181>)
Deze bescherming is geldig sinds 13-11-2001

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Gent

Deelgemeente

Gent

Straat

Pluimstraat, Prinsenhof, Prinsenhofplein, Rabotstraat, Sanderswal, Simon de Mirabellostraat, Zilverhof

Locatie

Pluimstraat, Prinsenhof, Prinsenhofplein, Rabotstraat, Sanderswal, Simon de Mirabellostraat, Zilverhof (Gent)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

53 603m²

Bewaringstoestand

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Typologie: dierentuinen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/116>), kastelen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/225>), mottekastelen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/299>), omheiningsmuren (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/317>), stadspaleizen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/405>)

Datering: 15de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/15>), nieuwe tijd (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>), tweede helft 11de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1022>)

Project beschermingsdatabank 2013-2016

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028>) (beschermingen: van 01-01-2013 tot 30-06-2016)

Beschrijving

Historisch overzicht

Het Prinsenhof is het voormalige Gentse stadpaleis van de Bourgondische hertogen dat zijn naam ontleent aan het feit dat de later keizer Karel V er in 1500 geboren is.

Het Prinsenhof kent zijn oorsprong in de Wal of het Hof ten Walle, dat waarschijnlijk begin 13de eeuw ontstond als motte van de Gentse burggraaf Hugo II. In 1231 wordt de Wal omschreven als een land met wal en voorhof. Op basis van 17de-eeuws iconografisch materiaal kan de oorspronkelijke motte met grote waarschijnlijkheid gelokaliseerd worden. In 1231 wordt het domein gekocht door Alexander Braem (nog herdacht in de straatnaam Sanderswal) en komt het zo in handen van een rijke Gentse burgerfamilie van schepenen en kooplui. Over de geschiedenis van het Hof ten Walle uit die periode is nagenoeg niets gekend. Het kwam door overerving in handen van Simon de Mirabello, die het plan opvatte er een klooster van Victorinen op te richten. Ondanks goedkeuring door graaf Lodewijk van Nevers en van de paus gingen die plannen niet door na de moord op Simon de Mirabello in 1345, in de nasleep van de opstand van Jacob van Artevelde, die hij gesteund had. De nieuwe graaf, Lodewijk van Male, had echter andere plannen met het Hof ten Walle, dat hij ter vervanging van het verouderde Gravensteen wou omvormen tot een versterkt kasteel. In hoe verre hij nieuwe bouwplannen doorvoerde of wat zijn omvorming inhield is momenteel moeilijk te vatten. Zeker is wel dat hij er zijn Gentse residentie van maakte vanaf 1366 en dat het nooit echt een versterkt kasteel geworden is. Op basis van de bronnen zou de grondige verbouwing van het Hof ten Walle tot grafelijke residentie plaatsgevonden hebben tussen 1353 en 1366. Het grafelijke paleis was luxueus afgewerkt en vormde zeker de kern en basisstructuur van alle latere verbouwingen. Na het huwelijk van Filips de Stoute met Margareta van Male kwam het in handen van de Bourgondische hertogen, die het in de loop der jaren verder uitbouwden en verfraaiden. Het 16de- en 17de-eeuwse stadspaleis zoals gekend uit de iconografische bronnen, bestond uit een omgracht opperhof met een grote toegangspoort en drie ongelijke vleugels en een volledig ommuurd domein met neerhof en twee poorten. Op het neerhof bevond zich ook de befaamde leeuwenhof, die tot in de 17de eeuw in gebruik bleef.

Het Prinsenhof geraakte in verval in de loop van de 17de eeuw, na de regering van de aartshertogen Albrecht en Isabella (1598-1621). In 1649 werden de gronden buiten het

omgrachte opperhof verkocht en verkaveld. In 1777 werden ook de gebouwen en de tuinen van het kerneiland verkocht en in loten opgedeeld. De slotgracht werd gedempt en in de verschillende loten werden woningen en andere gebouwen opgericht, vaak voor grote delen gebruik makend van nog bestaande oude paleismuren. In de volgende jaren werd de voormalige hertogelijke residentie grotendeels onherkenbaar verbouwd, waarbij de oude paleisgebouwen zelf nagenoeg verdwenen of opgingen in latere bouwwerken. Er verschenen vanaf eind 18de eeuw ook allerlei bedrijfsgebouwen, waaronder een suikerraffinaderij, een papierfabriek, een zeepziederij en later ook een katoenfabriek. In de 20ste eeuw waren alle zichtbare resten van het voormalige Prinsenhof vernield of verdwenen achter verbouwingen. Enkel de noordelijke toegang, de zogenaamde Donkere Poort, bleef als gebouw grotendeels bewaard. Het is sinds 1981 beschermd als monument en als stadszicht.

Beschrijving

De voornaamste onderdelen van het Prinsenhof zijn: De Keizersdreef, de omheining, de Abrahamstraat, de zuidpoort, de middenpoort, de paardenstal, de Leeuwenhof, het motte-eiland, de hoofdpoot, de oostvleugel, het hoekgebouw, de noordvleugel, de zaal, de kapel, de bidkapel of het oratorium, de kamer, de belvédère, de westkamers, de noordpoort, de noordwestelijke tuinen en meersen, de noordoostelijke tuinen en het oostelijk buitengebied. Deze onderdelen worden uitgebreid omschreven in GELAUDE F. e.a. 2000: Tussen wal en hof. In: CHARLES L. e.a. (eds) *Het prinselijk hof ten Walle in Gent*, Jubileumuitgave Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent, Gent, 25-66.

Bewaringstoestand

De betreffende zone is volledig gelegen binnen stedelijk woongebied. Het merendeel van de percelen zijn woonhuizen met tuintjes. Uitzondering is het karmelietenklooster, dan niet alleen met zijn gebouwencomplex binnen de afgebakende zone gelegen is, maar ook met zijn grote tuin ten noorden ervan. Tenslotte is er nog het openbare domein, bestaande uit de straten Prinsenhof, Sanderswal en Simon de Mirabellostraat en het Prinsenhofplein. Zoals uit de inhoudelijke nota overduidelijk blijkt is een deel van het Prinsenhof bovengronds nog aanwezig in de bestaande bebouwing. De kwaliteit van de bewaarde ondergrond zal sterk afhangen van locatie tot locatie, maar dat het archeologische patrimonium monumentale afmetingen kan aannemen is aangetoond door het archeologisch onderzoek van de hoofdpoot in 2011. Algemeen gezien blijkt echter duidelijk, zowel uit oudere als uit recentere onderzoeken, dat de archeologische resten en sporen in de ondergrond van het afgebakende gebied nog uitermate goed bewaard zijn. Hierdoor is het archeologische potentieel binnen de afbakening zeer hoog. Dit in combinatie met de bewaring van het bovengrondse monumentale patrimonium maakt deze afgebakende zone uiterst waardevol.

Bibliografie

ANAGNOSTOPOULOS P. & HOUSIAU J. 2006: *Het voormalige Coudenbergpaleis*, Brussel Stad van Kunst en Geschiedenis 42, Brussel.

DE JONGE K. 2000: Bourgondische residenties in het graafschap Vlaanderen. Rijsel, Brugge en Gent ten tijde van Filips de Goede, *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent* LIV, 93-124.

GELAUDE F. 2008: Sanderswal 3. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 2,

GELAUE F, M. HELSKENS, M.C. LALEMAN, D. LAPORTE & G. STOOPS 2000: Tussen wal en hof. In: CHARLES L., DE VUYST W., ERVYNCK A., EVERAERT G., LALEMAN M.C. & LAPORTE D. (red.), *Het prinselijk hof ten Walle in Gent*, Jubileumuitgave Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent, Gent, 25-66.

GELAUE F. & LAPORTE D. 2008a: Sanderswal 4. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 2, 82-83.

GELAUE F. & LAPORTE D. 2008b: Sanderswal 5. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 2, 84.

GELAUE F., LALEMAN M.-C. LAPORTE D., REYNIERS G. & STOOPS G. 2008: Sanderswal 6. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 2, 85-89.

HILLEWAERT B. & VAN BESIEEN E. (red.) 2007: *Het Prinsenhof in Brugge*, Brugge.

LALEMAN M. C. 2001, Het prinselijk Hof ten Walle in Gent: recent onderzoek en nieuwe inzichten, *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent* 55, 199-236.

LALEMAN M. C. 2004, Onderzoek in het Gentse Prinsenhof, *AVRA Bulletin* 4, 21-34.

LALEMAN M.C., LAPORTE D. & STOOPS G. 2008: Prinsenhof 105. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2, 2, Gent, 71-73.

LALEMAN M.C. & LIEVOIS D. 2011, Prinsenhof 22, in: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2011*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent reeks 2, 5, 41-44.

LALEMAN M.-C., RABAU G. & RAEYMAEKERS E. 2008: Burgstraat 46, Klooster van de ongeschoeide Karmelieten. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2, nr. 2, 14-17.

STOOPS G. 2008a: Prinsenhof 103. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*, Stadsarcheologie, Bodem en monument in Gent, reeks 2, 2, Gent, 74.

STOOPS G. 2008b: Prinsenhof 107. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2, 2, Gent, 70.

STOOPS G. 2012a: Prinsenhof 103 in Gent: poortgebouw van een Bourgondische paleis (Oost-Vlaanderen, *Archaeologia Mediaevalis* 35, 187-191.

STOOPS G. 2012b: Prinsenhof 103: poortgebouw. In: BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.), *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2011*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2, 6, Gent, 95-114.

VAN CLEVEN J. 2011: Prinsenhof Gent: herenhuis Bethune: van vorstelijk domein tot kunstenaarswoning, *Historische Woonsteden en Tuinen* 173, 24-30.

VAN CLEVEN J. 2012: Prinsenhof Gent: herenhuis Bethune (II) : van 1894 tot vandaag, *Historische Woonsteden en Tuinen* 173, 30-35.

VAN CLEVEN J. 2012: Prinsenhof Gent: herenhuis Bethune (III) : een iconografische schat, *Historische Woonsteden en Tuinen* 174, 22-26.

Bron: Onroerend Erfgoed, digitaal beschermingsdossier 4.001/44021/114.1, Gent: de site van het Prinsenhof.

Auteurs: De Groote, Koen (<https://id.erfgoed.net/auteurs/220>); Van den Hove, Peter (<https://id.erfgoed.net/auteurs/401>)

Datum: 2015

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Relaties

Is deel van

Gent - middeleeuwse stadskern (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13961>)

Waarnemingen

Omvat

Prinsenhofplein 6 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/224835>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Site van het Prinsenhof* [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301347>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301347>) (geraadpleegd op 25 juni 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?
Meld het ons via het contactformulier (/contact?uri=<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301347>).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Privacyverklaring
(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)
Juridische informatie
(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed